

які використовуються, спрямовані на розвиток особистості, формування соціальної активності та внесення змін до навколишнього середовища, щоб воно якомога більше відповідало потребам, правам та інтересам людей похилого віку.

Список використаних джерел

- 1.Архипова С.П. Основи андрагогіки: навч. посібник. Черкаси-Ужгород, 2002. 184с.
2. Крімер Б. О. Соціальна інтеграція осіб літнього віку в Україні як складова політики «активного старіння». *Соціально-трудова відносина: теорія та практика* . 2014. № 2. С. 445-450.
- 3.Про впровадження соціально-педагогічної послуги «Університет третього віку»: Наказ Міністерства соціальної політики України від 25.08.2011, №326. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0326739-11>.

Юлія Креховець,

магістрантка освітньої програми «Соціальна педагогіка»
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Галина Олійник

доцент кафедри соціальної роботи
та менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

ПОТЕНЦІАЛ КІНЕМАТОГРАФУ В СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНІЙ РОБОТІ З МОЛОДШИМИ ПІДЛІТКАМИ

У статті розкрито значення кінематографу в житті людини, його вплив на особистість молодшого підлітка: погляди, уявлення та на розвиток творчого мислення. Охарактеризовано способи використання кінематографу у соціально-педагогічній роботі із молодшими підлітками. Проаналізовано особливості організації соціально-педагогічної діяльності при використанні методу кінематографу.

Ключові слова: кінематограф, фільми, соціальний педагог, соціально-педагогічна робота, молодші підлітки, творчість.

Постановка проблеми: Дедалі частіше активно постає питання щодо відсутності у підлітків вміння креативно мислити, вдало і продуктивно вирішувати власні проблеми та гідно з відповідальністю ставитися до власного життя. Молодші підлітки – це особистості, які тільки починають ставати на шлях свого збагачення і розквіту, тому їм необхідна вдала підтримка та допомога на їхньому життєвому шляху.

Ця вікова категорія охоплює учнів 10-12 років. Молодший підлітковий вік характеризується виходом дитини на якісну нову соціальну

позицію, пов'язану з пошуком свого місця в суспільстві. Основні психологічні потреби підлітка – прагнення до спілкування з однолітками, прагнення до самостійності і незалежності, до «емансипації» від дорослих, до визнання своїх прав з боку інших людей.

Підлітковий вік розглядається як особлива соціально-психологічна і демографічна група, що має свої установки, специфічні норми поведінки, які утворюють особливу підліткову субкультуру [5, с. 225-226].

Молодші підлітки відрізняються від старших підлітків тим, що у їхній поведінці ще переважають дитячі риси, їх цікавить передусім зовнішній бік життя дорослих, те враження, яке їхні вчинки справляють на інших. Проте самі вчинки часто бувають імпульсивними і безконтрольними. Молодші підлітки ще недостатньо усвідомлюють власні дії, не прагнуть до самоаналізу, а, отже, часто не визнають очевидної провини, намагаючись будь-що виправдатися. Ще однією із важливих ознак молодших підлітків є занижена самооцінка, яка поширюється на різке невдоволення собою, на навчальну діяльність і на всю систему взаємин з оточенням [2, с. 68].

Соціальному педагогові варто звернути увагу на новітні методи у власній роботі, що сприятимуть кращому розвитку особистості підлітка. Одним із таких може стати використання кінематографу в соціально-педагогічній роботі.

Кінематограф є важливою частиною сучасної культури і може мати значний вплив на молодіжну аудиторію. У зв'язку з цим, виникає питання про потенціал кінематографу в соціально-педагогічній роботі з молодшими підлітками. Чи можуть фільми стати ефективним інструментом для виховання, навчання та розвитку молоді? Як використовувати кінематограф для формування позитивних цінностей, розвитку критичного мислення та соціальних навичок серед молодших підлітків? Як зробити так, щоб фільми не тільки розважали, а й допомагали розвиватися молодій аудиторії?

Проблема полягає у тому, як зробити кінематограф ефективним інструментом при роботі з молодшими підлітками, адже незважаючи на тривалий попит кіно – це доволі новий інструмент для у соціально-педагогічній діяльності.

Мета статті полягає у розкритті потенціалу кінематографу в соціально-педагогічній роботі з молодшими підлітками.

Виклад основного матеріалу. В житті сучасної людини кінематограф займає чи не одне із пріоритетних місць. Насамперед це чудовий спосіб завдяки якому можна ефективно провести свій вільний час. Переглядаючи різні фільми ми не лише заряджаємося позитивом, але й черпаємо для себе нові знання, уміння та навіть здобуємо новий досвід. Дивлячись кіно, чи мультфільми ми вчимося фантазувати, мріємо, що нереальне все ж може бути реальним і знову починаємо вірити у казку [1].

Кінематограф – наймолодший вид мистецтва, виникнення якого безпосередньо пов'язане з розвитком науково-технічного прогресу. Безперечно, кінематограф – це мистецтво, яке на нашу думку має великі

можливості в соціально-педагогічній роботі. В першу чергу істотну дію він здійснює на молодших підлітків, які лише починають формувати свої погляди та принципи на життя. Адже саме вони стикаються із багатьма проблемами, тому що вже не є дітьми, але й ще не стали дорослими – це маргінальні особистості, тому в цьому випадку кіно виступає об'єктивним засобом передачі інформації, яка може відтворювати ситуації і події, що складно передати словами [6].

Фільми також можуть бути використані як інструмент для розвитку критичного мислення, сприяння соціалізації та формування емпатії у молодших підлітків. Кінематограф здатний змінити мислення останніх, їхній світогляд, сформувати естетичний смак, спонукати до зміни цінностей, пріоритетів, сприяти розвитку мотивації та пізнавального інтересу і що найважливіше – розвинути творчі здібності та креативність, яка є дуже корисною та затребуваною у сучасному суспільстві [4].

Існує безліч способів, як можна використовувати кінематограф в соціально-педагогічній роботі, ми ж охарактеризуємо наступні:

1) Організація кінозалу в школі, дитячому центрі, або ж за допомогою онлайн платформ, таких як Zoom. Фільми обираються відповідно до певної тематики, яка відповідатиме потребам молодших підлітків: віковим, соціальним, психологічним, або ж іншим – спосіб вирішення яких можна продемонструвати завдяки фільму. Наприклад: фільми про дружбу, про любов, про боротьбу зі стереотипами, або із негативними звичками.

2) Кінематограф можна використовувати для організації тематичних заходів – це можуть бути кінопокази з подальшим обговоренням. Спочатку молодшим підліткам демонструється фільм, після цього проводиться дискусія про те, які проблеми були висвітлені в переглянутому фільмі; обговорюється за допомогою яких способів можна їх вирішити, які моральні цінності передаються через кіно, та інше.

3) Кінематограф може стати чудово основою для створення і проведення власних різноманітних проєктів, таких як зйомка короткометражних фільмів. Саме таке використання кіно з точки зору не лише теорії, як наочна та візуальна форма вирішення проблемного питання, але й практики – як ефективний поштовх до здійснення нового продукту неабияк сприятиме розвитку особистості молодшого підлітка, формуватиме у нього уміння працювати в команді, навички публічного виступу та презентації, також сприятиме розвитку творчих здібностей та дивергентного мислення.

Соціальному педагогу при використанні методу кінематографу у роботі із молодшими підлітками важливо не забувати про особливості організації соціально-педагогічної діяльності. По-перше, слід потурбуватися про створення сприятливої атмосфери при перегляді фільму. Необхідно, щоб молодші підлітки почували себе комфортно, були вільними від вимог, критики, чи тиску з будь-якої сторони. Вони не повинні боятися висловити свою думку або емоції, які відчувають у той, чи

інший момент. Соціальному-педагогу варто бути готовим до розмов та діалогу з молодшими підлітками та допомагати їм знаходити вірний шлях.

По-друге, соціальний педагог повинен забезпечити можливості для самовираження. Так, як молодші підлітки мають багато ідей та фантазій, важливо стимулювати їх розвиток та розкриття. Потрібно дати підліткам можливість виразити свої задуми та міркування, при цьому використовуючи різні форми самовираження. Наприклад: після перегляду фільму можна попросити молодших підлітків, щоб вони розповіли про свої враження від фільму, або мультфільму за допомогою малюнку, письма, театральної гри, чи інших методів. Це спонукатиме їх мислити творчо та гнучко, сприятиме розумовому розвитку та саморозкриттю [3, с. 286].

По-третє, соціальному педагогу слід приділяти велике значення індивідуальності підлітка, брати до уваги його особливості, захоплення та інтереси. Кожен із молодших підлітків має свої мрії та цілі, тому соціально-педагогічна робота має спрямовуватися на їх задоволення та підтримку. Так підлітки будуть відчувати, що їх не тільки слухають, але й чують [3, с. 95].

Важливо звертати увагу на те, що саме молодші підлітки дивляться по телебаченні та в інтернеті, оскільки низькопробна розважальна продукція та невдалий зміст фільмів можуть негативно вплинути на розвиток молодших поколінь, тоді як корисна інформація зможе навчити їх важливим речам [4].

В загальному, соціально-педагогічна робота з молодшими підлітками є важливою складовою процесу їх соціалізації та розвитку, який сприяє формуванню позитивної самоідентичності, підвищенню самооцінки та розумінню своїх життєвих цілей і завдань. При цьому, соціальному педагогу варто не забувати взаємодіяти з батьками та іншими дорослими, які оточують кожного молодшого підлітка, щоб забезпечити належну підтримку та сприяння у розвитку.

Висновки. Отже, кінематограф має великий потенціал та може бути важливим інструментом в соціально-педагогічній роботі з молодшими підлітками, оскільки він виконує не лише розважальну та рекреаційну функцію, але й навчає вирішувати актуальні проблеми, створює емоційно-насичене середовище для сприйняття інформації, розвиває творчі здібності в молодших підлітків, виховує в них активну громадянську позицію та сприяти формуванню культурних цінностей і моральних норм.

Список використаних джерел

1. Гавран І., Попова Я. Роль кінематографа у житті сучасної людини. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво.* Том 2 (№2). Київ. 2019. С. 181-187. URL: <https://doi.org/10.31866/2617-2674.2.2.2019.185700> (дата звернення: 09.04.2022).
2. Заброцький М. М. Вікова психологія : навч. посібник. Київ : МАУП, 1998. 92 с.

3. *Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень* / за ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. Житомир. 2006. 320 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2799/1/monographiya.pdf> (дата звернення: 10.04.2022).

4. Осадча А. В. Роль сучасного кінематографа у вихованні дітей. *Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2021» : XXIII Всеукраїнська наукова конференція молодих учених*. Черкаси. 2021. С. 416-417. URL: <http://eprints.cdu.edu.ua/5268/> (дата звернення: 09.04.2022).

5. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник. К. : Кондор, 2011. 469 с.

6. Харченко Н. В. Підлітки: від дитинства до дорослості. *Шкільний світ*. №18 (794). Київ. 2018. С. 13-18. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/185263296.pdf> (дата звернення: 11.04.2022).

Катерина Кузьма,
магістрантка освітньої програми «Соціальна педагогіка»
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна
Галина Лещук
доцент кафедри соціальної роботи
та менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З ПРОФІЛАКТИКИ НАСИЛЬСТВА ЩОДО ДІТЕЙ

У статті схарактеризовані види насильства, розкриті основні завдання соціально-педагогічної роботи з профілактики насильства щодо дітей. Висвітлені та охарактеризовані види профілактики у соціально-педагогічній роботі з дітьми.

Ключові слова: соціально-педагогічна робота, профілактика, насильство, діти, соціальний педагог.

На жаль, проблема насильства щодо дітей існувала та існує багато років серед різних релігій та культур. Жорстокі та принизливі покарання, нехтування потребами та недбалість, різні форми насильства щодо дітей відомі зі стародавніх часів. Сучасні відомості про вплив та масштаби насильства щодо дітей засвідчують, що і зараз це дуже серйозна та вагома проблема для суспільства.

Довгий час проблема насильства щодо дітей вважалася засторогою усталених звичаїв та традицій виховання підростаючого покоління, і